

Macaristan'da Muhalefetin
Birliği Tecrübesi:
**İyi Siyaset-
Kötü Rekabet**

REFORM
ENSTİTÜSÜ

<https://reformenstitusu.org>

@ReformEnstitusu

GİRİŞ

Macaristan seçimleri dünyanın yakından izlediği ve sonucunu merakla beklediği seçimler oldu. Merak, uzun süredir iktidarda olan ve özellikle son döneminde giderek otoriterleşen politikalarla ülkeyi yöneten Orbán'ın karşısında kurulan 6'lı muhalefet ittifakının seçimleri kazanabileceğine dair uyanan heyecandan kaynaklandı. Orbán'ın ülke yönetimini giderek tek elde toplamak, kuvvetler ayrılığını ortadan kaldırmak, medyayı kontrol almak, muhalefeti bastırmak, sivil toplumu etkisizleştirmek gibi demokrasiden uzaklaşan tutumları kaygıları artırmıştı.

Macaristan'ın Türkiye'yle siyasi hayatı ve tarihsel farklılıklarına rağmen konjonktürel benzerlikleri, Türkiye siyasetinin ve düşünce dünyasının da ilgisini çekmesine neden oldu. Konjonktürel benzerlikler, hem iktidarın giderek artan otoriter tutumunda hem de muhalefetin geniş bir ittifak cephesi oluşturan tutumunda kendini gösterdi. Öte yandan 2018 genel seçimlerinde muhalefetin toplam oyunun Orbán'ın partisi Fidesz'i geride bırakmasının ve 2019 yerel seçimlerinde büyük şehirlerde muhalefetin seçimleri kazanmasının iktidar değişimini muhtemel hale getirmesi de Türkiye ile benzerliklerin diğer boyutları olarak dikkat çekti.

Türkiye'de de muhalefetin 2019 yerel seçimlerinde kazandığı başarı, muhalefetin toplam oyunun iktidar ittifakını geride bırakmaya başlaması ve kurduğu 6'lı ittifak 2023 seçimlerinde iktidar değişimi ihtimalinin işaretleri olarak değerlendiriliyor.

Reform Enstitüsü olarak Macaristan seçimlerinde muhalefetin yaşıdığı ağır yenilgi tecrübesine mercek tutmak ve Türkiye açısından öğretici değerlendirmeleri tespit etmek üzere bir yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirdik. Bu çalışma yuvarlak masa tartışmasında uzmanlar tarafından dile getirilen değerlendirmelerin bir özetini içermektedir. Tartışmaya, Macaristan siyasi hayatı üzerine çalışmaları olan siyaset bilimciler Seda Demiralp, İlteriş Ergün ve Edgar Şar'ın yanısıra Macaristan Sosyalist Partisi Eski Genel Başkanı Attila Mesterházy katıldı.

ÖZET

Macaristan 2010'lara dek demokratikleşen ülkeler arasında yer alıyordu. Fakat 2010'larda hızlı bir otoriterleşme süreci içine girdi. Bir süredir hukuk devleti ve demokrasi ilkelerinden uzaklaşarak, sandığı sadece iktidarı meşrulaştırmak için kullanan seçimli otoriter rejimlere dönüşmekle eleştiriliyor. Ülke 2022 seçimlerine iktidarın giderek ağırlaşan baskıcı politikaları ve seçim sisteminde yapılan değişikliklerle temsilde adaletten uzaklaşan bir süreçte gitti. Demokrasi ve adalet kaygılarının artması Macaristan muhalefetinin birbirinden son derece farklı politikaları ve ideolojileri olan 6 partinin bir araya gelmesine ve ortak bir aday etrafında seçime gitmesine yol açtı. 2019'da yapılan yerel seçimlerde de ittifak çalışması yapılmış ve muhalefet pek çok şehri kazanmıştı. Bu da genel seçimleri muhalefetin kazanabileceği tezini güçlendirmişti. Ancak öyle olmadı, Orbán'ın partisi Fidesz seçimleri açık bir farkla, meclisin nitelikli çoğunluğuna da sahip olarak kazandı. Peki bu nasıl oldu? Bunu anlamak için muhalefet ittifakının seçimleri ele alış, strateji kurma ve kampanya süreçlerine bakmak gerekli.

Muhalefet otoriterliği sona erdirmek ve demokrasinin inşası için ittifak kurma stratejisini izlemek zorunda kaldı. 2018 genel seçimlerinde muhalefetin toplam oyunun Fidesz'i geçmesi ve yerel seçimlerde kentlerde gelen başarılar muhalefeti cesaretlendirdi. 6 parti bir araya gelerek önseçimle adayını belirledi, 800 bin vatandaş bu seçimlerde oy kullandı ve ortaya çıkan sinerjiyi somut hale dönüştürdü. Ancak bu sinerji kampanya döneminde korunamadı ve Orbán daha büyük farkla kazandı.

Uzmanlara göre, Macaristan'daki muhalefet ittifakının seçimi kazanamamasının nedenleri şunlar oldu:

- Muhalefetin ekonomi ve istikrardan çok rejim değişikliğine odaklanması, Orbán'ın etkili seçim ekonomisi karşısında stratejik başarısızlığa uğradı.
- Muhalefet siyasi kapasite ve vizyona sahip olan ve Orbán ile rekabet edebilecek, kampanya becerisi yüksek, daha karizmatik ve seçimde karşılığı olan bir aday yerine, taşralı bir belediye başkanı olan Márki-Zay'i aday gösterdi. Aday belirleme süreci muhalefetin enerjisini iç rekabete harcamasına yol açtı ve koordinasyon gücünü düşürdü, muhalefet içi uyumu zayıflattı.
- Muhalefet enerjisini kendi arasında rekabete harcayıp, seçmenle bağ kurması gerekli konularda uyumu sağlayamayınca, tek ortak payda olarak Orbán karşıtlığı öne çıktı. Muhalefet kutuplaşmayı tersine çevirme yerine daha da körükledi. Aynı zamanda ittifak olmayı başarsa da temel sorunların çözümünde birlik olamadı.
- Seçimin atmosferini değiştiren ve Orbán'ın farkı açmasını beraberinde getiren etken Rusya'nın Ukrayna'yı işgali oldu. Güvenlik endişesi öne çıkarken, Orbán Batı ülkelerinden farklı olarak Rusya ile diyalogunu koparmadı ve bunu kamuoyunda barış ve güvenlik adına yapılan bir tercih olarak meşrulaştırdı.
- Muhalefet adayı Márki-Zay ulusal egemenlik ve sınır güvenliğinin öne çıktığı koşullarda, AB ve NATO söylemini benimseyerek gerekirse Ukrayna'ya destek için asker gönderebileceğini açıkladı. Márki-Zay'in bu çıkışı Orbán tarafından kampanyanın ana odağı haline getirildi. Seçimler, seçmenlerin gözünde "savaş yanlısı muhalefet" ve "barış yanlısı iktidar" arasında yapılacak bir tercihe dönüştürüldü.
- Muhalefetin kampanyası bütçe ve içerik açısından Orbán kampanyasının gerisinde kaldı. Orbán, kampanyasına 8 kat daha fazla harcama yaparken, daha net mesajlar vererek daha etkili bir kampanya yürüttü. Muhalefet ise sorunlara çözümler konusunda net mesajlar veremedi. Böylece, daha önce Orbán'a oy vermiş olan seçmenler, Orbán'a oy vermeye devam etti.

Türkiye ve Macaristan'ın otoriterleşme eksenindeki konjonktürel benzerlikleri ve Macaristan muhalefetin başarısızlığının nedenleri ışığında Türkiye muhalefeti adına dersler çıkarmak mümkün.

Uzmanlara göre Macaristan seçimlerinden Türkiye muhalefeti için dersler:

- Muhalefetin ittifakının öncelikli ihtiyacını seçmen gündemindeki temel konularda ortak bir strateji ve uyum sağlamak oluşturuyor. Macaristan'da muhalefet, enerjisini kendi aralarında pazarlık ve rekabete harcadığı için, yalnızca Orbán'ın otoriterliğine karşıtlık ekseninde demokrasi vaadi gündemiyle kampanya yürütebildi. Bu risk Türkiye muhalefeti ittifakı için de mevcut.
- Macaristan muhalefeti seçim yasalarının zorluklarını aşmak için girdiği arayışta kendi iç rekabetine odaklandı ve seçmen gündeminden uzaklaştı. Türkiye muhalefeti de yeni seçim yasası ile hangi partilerin hangi ittifakta olacağı ve listelerin nasıl belirleneceği konularında iç rekabet ve gerilim yaşama riski içinde. Adaylık tartışması da bu gerilimi artırma potansiyeline sahip. Macaristan tecrübesi, muhalefet ittifakının aday tespitinden önce ittifakın ülkeyi yönetebileceğini ve temel sorunlardan çıkarabileceğini kanıtlayan siyasi uyum ve yönetim mekanizması oluşturmasını ve kamuoyuna sunup, gerilim potansiyellerini geride bırakarak, kampanya dönemine hazır girmesinin gerekliliğini gösteriyor.
- Macaristan'da ortak adayın ittifak partileri arasında uyum sağlama becerisini gösteremediği görülüyor. Türkiye muhalefetinin ortak adayının partilerle uyumu, seçim kampanyası ve seçim güvenliğini sağlama konusunda kilit role sahip. Parti kökenli bir adayın tarafsız/bağımsız bir adaya göre bu konuda daha avantajlı olabileceği uzmanlar tarafından dile getiriliyor.
- Macaristan örneğinde görüldüğü gibi seçimlerde ittifak kurmak ve sembolik bir adayla yarışmak yeterli olmayabiliyor. Toplumun ittifaka güvenini tesis etmek gerekiyor. Bunun için rekabet gücü yüksek, popüler bir aday çıkarmak gerekiyor. Uzmanlara göre seçim Türkiye'de de eninde sonunda adaylar arasında geçecek ve özellikle kararsız seçmen aday performanslarını dikkate alacak.

- Ortak adayın kapsayıcı ve vizyoner bir figür olarak, muhalefet seçmenlerine umut ve coşku, iktidardan uzaklaşan seçmenlere de güven vermesi seçimi kazanmak için gerekli hamleler olarak görülüyor. Ayakları yere basan fakat aynı zamanda hayal kurdurabilen söylem ve politikaların geliştirilmesi gerektiğine işaret ediliyor.
- Uzmanlar ekonomik krizi muhalefet için hem fırsat hem de risk olarak değerlendiriyor. Macaristan'da iktidarın seçim ekonomisi uygulamalarının kaygıları azalttığı ve Orbán'ın daha büyük farkla kazanmasını sağladığı dile getiriliyor. Çok daha derin ekonomik sorunlar yaşayan Türkiye'de, seçmen soyut demokrasi programları yerine, ekonomik krizin nasıl ortadan kaldırılabileceğine dair somut çözüm önerileri bekliyor. Uzmanlar Türkiye muhalefetine, ekonomi-demokrasi ilişkisine odaklanma, yönetimdeki ahlaki çöküntünün onarılması ve ekonomik krizden çıkış politikalarını tek tek partiler ve liderler olarak değil, ittifak olarak gündeme getirme önerisini sunuyor.
- Macaristan'da muhalefet ortalama seçmene ulaşabilecek basit ve net mesajları vermekte zorlandı. Orbán ise tersine basit ve net mesajlarla başarılı oldu. Türkiye için de muhalefetin mesajlarının basit, net, anlaşılır ve seçmen gündemiyle uyumlu olması tavsiye ediliyor.

Orbán'ın Popülizmi: Dış Düşmanlar, İç Düşmanlar, Küresel Odaklar

Orbán seküler-dindar ve kozmopolitan-milliyetçi yarılma hatları üzerinden sürekli tetiklenen “kültür savaşı” stratejisini takip etti. Orbán seçimleri “sapkın”larla “ahlaklı”lar arasında yapılan varoluşsal bir tercihe dönüştürdü.

Dış düşmanlara karşı sınırları koruma, iç düşmanlara karşı asayiş koruma, küresel odaklara karşı ulusu koruma, cinsel özgürlüğe karşı ahlaki koruma motivasyonlarıyla milli iradeyi temsil ettiği savunan Orbán kültür savaşlarını bu şekilde meşrulaştırdı.

Otoriter liderlerde yaygın olduğu gibi Macaristan'da da Orbán liderliğinin karakteri ve karizması, partisi Fidesz'in ideolojik stratejisiyle iç içe geçiyor. Orbán iletişimi güçlü, ihtiyaçlara cevap verebilen, karizmatik, yumruğunu masaya vurarak istediğini hızlı bir şekilde hayata geçirebilen lider karakterine sahip. Liderliğini milli iradeyle, kendi siyasi kaderini ülkenin kaderiyle bütünleştirip diğer siyasetçileri ve kurumları milli iradenin önünde aşılması ve kaldırılması gereken engeller olarak seçmenlerine sunmayı başarıyor.

Liberal Demokrasiden İhale Yolsuzlukları ve Bağımlı Yoksulluğa

Orbán siyasete liberal demokrasi ve serbest piyasa yanlısı bir pozisyonda başlasa da pragmatik yaklaşımı çerçevesinde otoriter ve kamu müdahalesine açık bir politik ekonomi anlayışına geçiş yaptı. Böylece bir yandan ihale ve teşviklerle kendi ekonomik elitlerini yaratıp servetlerini artırırken, diğer yandan sosyal yardım ve istihdam imkanlarıyla alt kesimlerdeki seçmen desteğini genişletti.

Macaristan 1990'larda başlayan ve 2000'lerde etkisi devam eden sosyalist rejimden liberal ekonomiye hızlı bir geçiş süreci yaşadı. 1989 sonrası şok terapisi olarak adlandırılan geçiş politikalarının sonucunda 10 milyon nüfuslu Macaristan'da istihdamda 1 milyon kişilik azalma yaşanmıştı. İstihdamdaki durgunluk 2010'lara kadar sürerken, Orbán ülkede işsizliğin yüksek olduğu bölgelerde kamu destekli programları hayata geçirerek işsizliği düşürüp istihdamı artırmayı başardı. Orbán'ın iktidara geldiği 2010'dan bu yana işsizlik %12'den %3,7'ye düştü, istihdam oranı %56'dan %70'e çıktı. Kişi başına düşen yurtiçi gelir 11 bin dolardan 15 bin dolara yükseldi.

Öte yandan, Orbán tüm sınıfları olumlu etkileyen refah artışını sosyal politikalarla destekledi, çocuklu ailelere yönelik desteğin payı arttı. Çok çocuklu ailelere ve büyükanne-büyükbabalara sağlanan destekler de vergi aflarından düşük faizli kredilere kadar uzanıyor. Böylece ailelere odaklanılarak, geleneksel muhafazakarlık sadece kültürel söylem ve politikalarla değil, maddi olarak da güçlendi.

Kuvvetler Birliği, Medya Hakimiyeti, Sivil Toplumun Şeytanlaştırılması

Orbán otoriterleşmeyi uluslararası kamuoyunun gözü önünde giderek derinleştirdi. Pandemiyle birlikte yasama faaliyetlerini durdurup kuvvetler ayrılığı ve kurumların bağımsızlığını ortadan kaldırarak, denge ve denetleme mekanizmalarını neredeyse tamamen yok etti. 2010'dan itibaren yaptığı partizan atamalarla Cumhurbaşkanlığı ve yüksek yargıyı ele geçirmişti. Ayrıca 2014 yılında hayata geçirilen seçim sistemi değişiklikleriyle birlikte muhalefet oylarının adil temsili tamamen engellendi. Orbán iktidarı dar bölgeli ve çoğunlukçu seçim sistemi uygulamasını hayata geçirirken seçim yöntemi de Fidesz'in kazanacağı şekilde belirledi. Böylece taşradaki üstünlüğünü adil seçim ilkelerini çiğneyerek meclise yansıtmış oldu. Fidesz, %55'in altında kalan bir oy oranıyla mecliste üçte ikilik nitelikli çoğunluğu kazanabildi.

Orbán'ın otoriter rejim konsolidasyonunu sağlayan diğer güçlü etkenler ise medya hakimiyeti, sivil toplumu bastırmış olması ve yüksek propaganda gücü oldu. Medyada çoğulculuğu doğrudan ve dolaylı yollarla ortadan kaldıran Orbán, Macar medyasını tek sesli bir mecraya dönüştürdü. Böylelikle Macaristan, Sınır Tanımayan Gazeteciler tarafından hazırlanan dünya basın özgürlüğu endeksinde Orbán'ın iktidara geldiği 2010'dan bu yana 23. sıradan 92. sıraya geriledi. AGİT'in yaptığı çalışmaya göre Macaristan medyasında iktidarla ilgili çıkan haberlerin yüzde 96'sı olumlu, muhalefetle ilgili olanların yüzde 82'sinin olumsuz olduğu görülüyor.

Bunun yanında Orbán, muhalefet partilerini ve sivil toplumu sol siyaset olarak tanımlayıp dış güçlerin ve Soros'un uzantısı olarak nitelendirdi, sivil toplumu halk nezdinde gayrimeşru hale getirdi ve faaliyetlerini kısıtladı. Soros yardımlarıyla, 1990'larda partisini ana akım aktöre dönüştüren Orbán, zamanla Soros karşıtı bir pozisyona evrilerek yükselen milliyetçiliği ve otoriter dalgayı arkasına aldı.

Macaristan Muhalefeti: 2019 Yerel Seçim Zaferinden 2022 Genel Seçim Yenilgisine

Türkiye'ye benzer şekilde Macaristan'da muhalefet 2019 yerel seçimlerindeki ortak aday zaferleriyle cesaret kazanarak bir araya geldi. Bir önceki seçimde muhalefet partilerinin toplam oyunun Orbán'ın partisi Fidesz oyundan yüksek olması da muhalefeti cesaretlendiren bir diğer etken oldu. 6 parti bir araya gelerek, ortak başbakan adayını belirledi ve tek sandalyeli bölgelerde ortak listelerle seçime girdi.

Muhalefet ittifakla değişim heyecanı yaratmayı başardı, ancak kampanya döneminde ortaya çıkan sinerjiyi koruyamadı. Uzmanlar bunun nedenlerini öncelikle ortak adayın başarısız performansına, muhalefet kampanyasının Orbán karşıtlığını aşamayan negatif içeriğine ve Ukrayna vakasının yanlış değerlendirilmesine bağlıyor.

- Aday belirleme süreci ittifak içi tartışmalara ve gerilimlere yol açtı. Aday belirlemek için yapılan önseçimle birlikte muhalefet içinde rekabet çatışmaya dönüştü ve hem başbakan adaylığında hem de milletvekili adaylıklarında muhalefete oy verebilecek kararsız seçmenlerin tercihleri listelere yansıtılamadı.
- Otoriter yönetimlere karşı adayın hem heyecan hem de güven duygusu uyandırması gerektiğini vurgulayan yorumcular, Márki-Zay'in iki duyguyu da hissettirmekten uzak bir performans sergilediğini söylüyor.
- Márki-Zay'in vizyonlu ve birleştirici bir aday profilinden uzak, ulusal ve uluslararası sorunlara karşı yetersiz ve hazırlıksız görüldüğüne dikkat çekiliyor.
- Seçim kampanyası ilerledikçe, muhalefetin elinde birleştirici tek koz olarak Orbán karşıtlığı kaldı. Bunun neticesinde Orbán'a karşı negatif kampanyayla yetinildi.
- Márki-Zay kendi kampanyasında Orbán'ın yolsuzluğu sistematik hale getiren bir siyasetçi olarak samimi bir dindar muhafazakâr sayılmayacağını, gerçek dindar ve ahlaklı liderin kendisi olduğunu iddia etti. Macaristan seçmenleri tüm siyasetçilerin yolsuzluk yaptığına inandığı için Orbán'ı yolsuzlukla suçlamanın bir getirisi olmadı.

- Seçimin en önemli kırılma noktasını Rusya'nın Ukrayna'yı işgali oluşturdu. 2019 yerel seçimlerinden bu yana süren değişim heyecanı savaşla birlikte yerini korku ve endişeye bıraktı. Savaş seçim kampanyasının seyrini değiştirirken, Orbán ortaya çıkan korku ve endişe ortamında Batılı ülkelerden farklı olarak Rusya karşıtı bir tutum izlemek yerine Rusya ile temasını koparmadı. Orbán'ın bu hamlesi savaş yerine barış, istikrar ve güven söylemiyle meşrulaştı.
- Krizlerin muhalefet için fırsat olduğu ve iktidarı değiştirebileceği görüşü Macaristan'da çöktü. Aynı zamanda Rusya'nın Ukrayna işgali sonrasında otoriter liderlerin güç kaybedeceği iddiası da boşa çıktı. Demokrasi-otokrasi hattı üzerinden yapılan negatif kampanya işe yaramadı. Aksine savaş demokrasi yerine güvenliği ve otoriterliği öne çıkardı.
- Demokrasi yanlısı çevrelerin ve siyasetçilerin güçlü liderlik ile tek adamlığı birbirine karıştırdığı, halkın güçlü lider talebini yok saydığı ve bu somut talebi karşılamak yerine soyut demokratik ilke ve prosedürlere fazlasıyla odaklandığı görüldü. Otokrat liderlerin ise bu talebi doğru okuyarak amaçlarına uygun şekilde kullanabildikleri görüldü.

Uzmanlara göre seçim sonuçlarının Orbán otoriterliğini güçlendiren sonuçlar üretmesinin diğer nedenleri şöyle:

- Muhalefet kampanyası bütçe ve nitelik açısından Orbán kampanyasından geride kaldı. Orbán kampanya döneminde sosyal yardımlar ve siyasal iletişim alanlarında devlet imkanlarını sonuna kadar kullandı, yasal sınırları aşarak 8 kat daha fazla harcama yaptı ve net mesajlarla seçmeni istikrardan yana tercih yapmaya zorladı.
- Rejim değişikliğine odaklanan muhalefet prosedür ve programlar üzerinde yoğunlaştı, muhalefet ittifakının çok parçalı yapısı kafa karışıklığına yol açtı. Orbán'ın politikalarını onaylamasa da kerhen oy veren seçmenlerin muhalefeti ülkeyi yönetmeye aday bir alternatif olarak göremedikleri ve Fidesz'e oy vermeye devam ettikleri görüldü.
- Muhalefetin yerel seçimlerde elde ettiği başarı kentlerde gelmişti. Muhalefetin ortak aday stratejisinin başarısı sadece kentli seçmenin oylarına dayanıyordu. Fakat bu model kırsalda test edilmemişti. Nitekim genel seçim sonuçları da kırsaldaki Orbán desteğinin kent oylarına dayalı bu stratejiyle aşamayacağını göstermiş oldu.

TÜRKİYE İÇİN DERSLER

Macaristan ve Türkiye arasında, otoriter popülist liderler olarak Orbán ve Erdoğan arasındaki dönemsel ve mevcut paralellikler dikkat çekici. Sağ otoriter rejimleri benzer şekilde inşa eden bu liderler, AB ve NATO'nun zayıf karnını oluşturan göç ve Rusya başlıklarında pragmatik hareket ederek Batı bloğundaki konumlarını koruyorlar. Öte yandan, otoriter liderlere karşı bir araya gelen muhalefetin 6'lı yapısı ve ortak aday stratejisi gibi benzerliklerle, bu iki ülke karşılaştırmaya değer ve alınacak dersler ortak.

Uzmanlar, Macar muhalefetinin seçim yenilgisinin Türkiye muhalefeti için de uyarı olduğunu söylüyor. Yorumculara göre, muhalefetin ittifak olmanın ötesine geçerek ülkeyi yönetme kapasite ve iddiasıyla uyumlu bir birlik haline gelmesi, seçmen gündemine hakimiyetini artırması, muhalefet içinde rekabete neden olan konuları bir an önce aşması ve enerjisini seçmene yoğunlaştırması, tek adamlıkla güçlü liderliği birbirine karıştırmadan ve seçimlerin sert rekabet dinamiğini hesaba katarak aday belirlemesi ve yüksek maliyetli bir kampanya için hazırlık yapması gerekiyor.

Uzmanların Macaristan tecrübesi ışığında Türkiye değerlendirmeleri şöyle toparlanabilir:

- Macaristan'da muhalefet içi çatlaklar ve adayın partilerle uyumsuzluğu Orbán'ın işini kolaylaştırdı. Türkiye muhalefetinin baskın seçim olasılığını da hesaba katarak bir an önce ortak liste stratejileri hazırlaması gerekli.
- Aday tartışmasından önce ittifak yapısı, seçim listesi yöntemi ve hükümet mekanizmasının ele alınması gerekli.
- Macaristan seçimleri ortak adayın muhalefet partileri ile uyum ve koordinasyon içinde çalışmasının ve seçmeni etkileme kabiliyetinin en temel şart olduğunu gösterdi. Seçim kampanyası, söylem ve politika birliği, seçim güvenliği ve koordinasyonu başlıklarında bu uyum muhalefetin potansiyelini açığa çıkarmak için kritik önem arz ediyor. Macaristan'da partili olmayan, seçmen nazarında popüleriği tesis edilmemiş sembolik adayın yol açtığı zafiyetler göz önünde bulundurulduğunda, adayın partili olması, kampanya becerisi, popüleriği ve siyasi gücü, parti örgütlerini mobilize etmesi adına daha çok avantaj getirebilir.

- Muhalefet adayının bir yandan umut vaat ederek muhalif seçmenleri motive ederken, güven duygusu üzerinden de iktidardan uzaklaşan seçmeni kendine yaklaştırabileceğini ifade ediyor.
- Macaristan'da Orbán seçim ekonomisini başarılı bir şekilde uyguladı, seçmene istikrar, refah ve güven mesajı verdi. Buna karşılık muhalefet pandemi ve savaşıla birlikte ortaya çıkan enflasyon sorunuyla nasıl mücadele edileceği sorusuna net bir yanıt veremedi. Derin bir kriz yaşanan Türkiye'de bu talep daha acil ve büyük olacak. Sistem değişikliği tartışmalarından daha fazla yönetim ahlakında iyileşme ve ekonominin başat gündem olarak ele alınması gerekli.
- Ukrayna işgali, pek çok ülkede huzur ve istikrar arayışının öne çıkmasına yol açtı. Sınırları koruyan ve refahı sağlayan paternal devlet modelini izlemeyi sürdüren Orbán, büyük bir seçim zaferi elde etti. Türkiye muhalefetinin sınır güvenliğini barış ve huzur odaklı bir dille gündemine taşıması gerekli.

Macaristan'da Muhalefetin
Birliği Tecrübesi
İyi Siyaset-Kötü Rekabet

REFORM
ENSTİTÜSÜ

<https://reformenstitusu.org>

@ReformEnstitusu